

2018

Årsrapport om undersöknings- ärenden

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Revisionstillsynen
Patent- och registerstyrelsen
3.4.2019

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	2
1.1. Syftet med årsrapporten	2
1.2. PRS revisionstillsyns verksamhet, uppgifter och delområden.....	2
2. UNDERSÖKNINGSÄRENDEN – TILLSYNSMETODER	2
2.1. Tillsynsobjekt och begränsningar.....	2
2.2. Verksamhet som omfattas av tillsynen.....	3
2.3. Påföljder.....	4
3. ANTALET UNDERSÖKNINGSÄRENDEN 2018	5
4. REVISIONSNÄMNDENS AVGÖRANDEPRAXIS UNDER 2018 – EXEMPEL PÅ BESLUT .	5
4.1. Teman för undersökningsärenden samt beslut.....	6
4.1.1. Felaktiga revisionsberättelser och inhämtande av revisionsbevis.....	7
4.1.2. Revisionsdokumentationens betydelse.....	7
4.1.3. Revisioner av stiftelser.....	7
4.1.4. Påföljdsavgift	7
4.1.5. Tillsyn av förutsättningarna för godkännande av revisorer.....	8
4.1.6. Tilläggsuppgifter – revisionsnämndens beslut	8
5. PRS REVISIONSTILLSYNS AVGÖRANDEPRAXIS 2018.....	8
5.1. Teman för tillsynsärenden samt beslut	8
6. SLUTSATSER.....	9

Förteckning över bilder

Bild 1. Antalet revisorer 31.12.2017 och 31.12.2018

Förteckning över tabeller

Tabell 1. . **Undersökningsärendenas källor, antal och behandlingen av dem 2017 och 2018**

Tabell 2. Påföljder som revisionsnämnden påfört 2018 och 2017

Årsrapport om undersökningsärenden

1. INLEDNING

1.1. Syftet med årsrapporten

I sin årsrapport om undersökningsärenden redogör Patent- och registerstyrelsens (PRS) revisionstillsyn för iakttagelser och slutsatser beträffande undersökningsärenden under 2018. Dessutom granskar revisionstillsynen de förändringar som iakttagits i fråga om undersökningsärenden.

I undersökningsärenden utreds revisorernas verksamhet i efterhand med hjälp av olika tillsynsmetoder. Informationen i rapporten har betydelse som vägledning för revisorer, revisionskunder och intressentgrupper. Iakttagelserna och slutsatserna beträffande undersökningsärenden ger revisorer och revisionskunder information om revisionskraven ur tillsynsmyndighetens synvinkel.

1.2. PRS revisionstillsyns verksamhet, uppgifter och delområden

Utgångspunkterna för PRS revisionstillsyns verksamhet är rättssäkerhet, förutsägbarhet, objektivitet och parternas likställdhet. Syftet med revisionstillsynens verksamhet är att fortlöpande förbättra bokslutsinformationens tillförlitlighet.

Till revisionstillsynens uppgifter hör att godkänna och registrera revisorer samt att övervaka och allmänt styra och utveckla verksamheten. Bestämmelserna om uppgifterna för PRS revisionstillsyn finns i 7 kap. 1–3 § i revisionslagen (1141/2015). Revisionstillsynssystemet är oberoende av revisionsområde och revisionsobjekt.

Tillsynen består av tre olika områden:

- 1) tillsyn över revisorernas yrkesskicklighet och andra villkor för godkännande
- 2) kvalitetskontroll av revisorernas verksamhet som inverkar på förhand samt
- 3) disciplinär efterhandstillsyn som riktas mot enskilda fall (undersökning).

2. UNDERSÖKNINGSÄRENDEN – TILLSYNSMETODER

2.1. Tillsynsobjekt och begränsningar

PRS övervakar GR-, CGR-, OFGR- och OFR-revisorer samt revisionssammanslutningar. PRS övervakar både PIE-företags¹ och andra sammanslutningars revisorer. PRS får dock enligt lagen inte övervaka en revisors verksamhet i hans eller hennes egenskap av tjänsteman vid statens revisionsverk (RL 1:1.3)²

¹ PIE = Public Interest Entity, dvs. företag av allmänt intresse. PIE-företag definieras i BFL 1:9.

² Revisionstillsynen övervakar dessutom i EES-staterna godkända och registrerade revisionssammanslutningar som är införda i PRS revisorsregister i fråga om revisioner som dessa förrättar i Finland. Revisionstillsynen får också övervaka revisorer från länder utanför EES-området med de begränsningar som anges i RL 7:1.

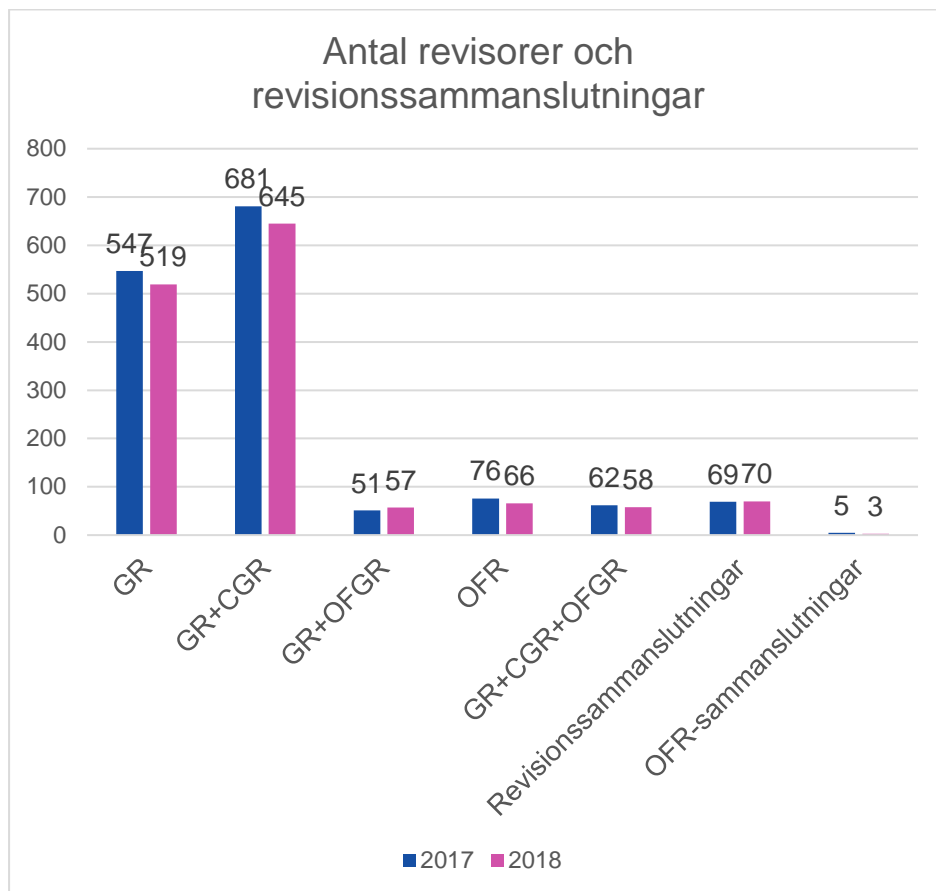

Bild 1. Antalet revisorer 31.12.2017 och 31.12.2018

Revisionstillsynens tillsynsbefogenheter är tidsmässigt begränsade. Revisionstillsynen kan inte pröva en revisors verksamhet om det har förlutit mer än sex år sedan händelserna (RL 7:3.3).

Revisionstillsynen kan avstå från att pröva en revisors verksamhet och revisionsnämnden kan avstå från att påföra en påföljd, om godkännandet av revisorn helt och hållet har avbrutits (RL 6:7) eller återkallats (RL 10:2).

2.2. Verksamhet som omfattas av tillsynen

Enligt lagen övervakar revisionstillsynen inte bara revisorer utan också revisorernas verksamhet, vilket är av praktisk betydelse för avgränsningen av tillsynsobjektet. Utgångspunkt för tillsynen är bestämmelsen om tillämpningsområde i RL 1:1, som anger gränserna för den verksamhet som omfattas av tillsynen.

Revisionslagen tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på

1) revision av bokföringsskyldiga sammanslutningar och stiftelser enligt 1 kap. 1 § i bokföringslagen (1336/1997),

2) en befattning som en revisor har enligt någon annan lag eller förordning eller i vilka revisorn ger ett skriftligt utlåtande till en myndighet eller domstol.

På verksamhet som omfattas av lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (1142/2015), tillämpas revisionslagen med vissa undantag. En viktig sak

är att den centrala normkällan i undersökningsärenden, god revisionsred, är olika i privata sektorn och i offentliga sektorn. I offentliga sektorn tillämpas god revisionsred för den offentliga förvaltningen.

På "annan verksamhet" som en revisor utövar tillämpas endast en del av revisionslagens bestämmelser. Annan verksamhet som utövas i egenskap av revisor är vanligtvis andra än lagstadgade revisorsuppdrag, till exempel rådgivningsverksamhet. All verksamhet som en revisor utövar i egenskap av revisor omfattas emellertid av tillsynen och kan således bli föremål för tillsyn.

Bestämmelser som är viktiga med avseende på tillsynen över revisorer i PIE-företag ingår i Europeiska unionens revisionsförordning nr 537/2014 (PIE-förordningen). PIE-förordningen innehåller bestämmelser om särskilda krav på lagstadgad revision i PIE-företag.

PRS revisionstillsyn bedriver myndighetssamarbete i sina uppdrag. Samarbete i undersökningsärenden bedrivs särskilt med polisen, skatteförvaltningen och Finansinspektionen.

Finansinspektionen har parallell behörighet att självständigt pröva om revisorer som hör till intressesfär har förfarit lagenligt om tillsynsuppgifterna förutsätter det (RL 9:2).

PRS revisionstillsyn upprättade myndighetens riskbedömning enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) och publicerade den på sin webbplats i juni 2018. Riskbedömningen innehåller följande delar: identifiering av risker, riskbedömning och åtgärder för att hantera riskerna.

2.3. Påföljder

Beslut om att påföra påföljder fattas av revisionsnämnden.

Med stöd av revisionslagen kan följande påföljder tillämpas:

- anmärkning
- varning
- återkallande av ett godkännande
- tidsbundet förbud att verka som revisor eller i en revisionsammanslutnings förvaltningsorgan
- påföljdsavgift.

Den lindrigaste påföljden är anmärkning och den strängaste återkallande av godkännandet. Påföljden kan påföras en revisor och en revisionsammanslutning. Tidsbundet förbud och påföljdsavgift kan dock påföras endast fysiska personer.

När ett beslut om en påföljd fattas ska revisionsnämnden beakta alla relevanta omständigheter (RL 10:7). Sådana är:

- 1) hur allvarlig överträdelsen är och dess varaktighet,
- 2) graden av ansvar hos revisorn,
- 3) revisorns vilja att samarbeta med den behöriga myndigheten,

4) påföljder som revisorn påförts tidigare, och

5) omfattningen av den skada eller olägenhet som gärningen eller försummelsen orsakat.

3. ANTALET UNDERSÖKNINGSÄRENDEN 2018

I början av 2018 hade revisionstillsynen 55 oavslutade undersökningsärenden och tog under 2018 emot 58 nya undersökningsärenden till behandling. 22 av undersökningsärendena avgjordes så att saken inte lämnades till revisionsnämnden för avgörande, eftersom det enligt den erhållna utredningen inte fanns anledning att misstänka att revisorn hade handlat i strid med revisionslagen eller att föreslå påföljder enligt revisionslagen. Sammanlagt 24 undersökningsärenden lämnades till revisionsnämnden för behandling. Vid utgången av 2018 hade revisionstillsynen inlett behandlingen av 67 undersökningsärenden.

Tabell 1 visar antalet undersökningsärenden och deras källor 2018 och 2017. Flera revisorer eller en revisor och en revisionssammanslutning kan vara part i ett undersökningsärende.

Tabell 1. Undersökningsärendenas källor, antal och behandlingen av dem 2017 och 2018

Undersökningsärendets källa	Pågående undersökningsärenden i början av året		Nya undersökningsärenden i början av året		Behandling i revisionsnämnden under året		Behandling i revisionstillsyn under året		Pågående undersökningsärenden i slutet av året	
Klagomål 2018 (2017)	40	(25)	36	(39)	10	(9)	22	(15)	44	(40)
Kvalitetsgranskning 2018 (2017)¹⁾	11	(2)	17	(23)	11	(14)			17	(11)
Eget initiativ 2018 (2017)	4	(1)	5	(8)	3	(4)		(1)	6	(4)
Sammanlagt	55	(28)	58	(70)	24	(27)	22	(16)	67	(55)

1) Nya undersökningsfall som kommit från kvalitetsgranskning 2017 och ärenden som behandlats i revisionsnämnden 2017 innehåller 11 fall som i kvalitetsgranskningen fått resultatet underkänt. Nya undersökningsfall som kommit från kvalitetsgranskning 2018 innehåller 7 fall som i kvalitetsgranskningen fått resultatet underkänt. "

I kapitel 4 behandlas revisionsnämndens och i kapitel 5 revisionstillsynens avgörandepraxis i avslutade och avgjorda undersökningsärenden.

4. REVISIONSNÄMNDENS AVGÖRANDEPRAXIS UNDER 2018 – EXEMPEL PÅ BESLUT

År 2018 behandlade revisionsnämnden 24 undersökningsärenden (2017/27). Undersökningsärendena gällde:

- 8 CGR-revisorer

- 20 GR-revisorer
- en OFGR-revisor och
- tre revisionsammanslutningar som var parter i sammanlagt fem undersökningsärenden.

Inga OFR-revisorer var parter i beslut.

Revisionsnämnden beslutade att återkalla godkännandet av en CGR-revisor och en GR-revisor. Nämnden gav en CGR-revisor och 12 GR-revisorer en varning, medan två CGR-revisorer, fyra GR-revisorer och en OFGR-revisor fick en anmärkning. En CGR-revisor påfördes en påföljdsavgift (RL 10:5). Beträffande tre CGR-revisorer, tre GR-revisorer och tre revisionsammanslutningar (i sammanlagt fyra undersökningsärenden) ansågs det inte finnas anledning till påföljder. I ett fall beslutade revisionsnämnden att med stöd av 3 kap. 5 a § i revisionslagen på sin webbplats meddela att revisionsberättelsen som revisorn avgett inte uppfyller bestämmelserna om revisionsberättelse. I ett ärende undersöktes en CGR-revisors verksamhet inte då revisionsnämnden ansåg att personen inte hade handlat i egenskap av revisor.

Påföljder	2018	2017
Anmärkning	7	4
Varning	13	16
Återkallande av ett godkännande	2	3
Tidsbundet förbud	0	0
Påföljdsavgift	1	0

Tabell 2. Påföljder som revisionsnämnden påfört 2018 och 2017.

Revisionsnämnden behandlade 19 ärenden om rättelseyrkande (2017/16). Rättelseyrkandena gällde:

- bedömningen av svaren i revisorsexamina
- besluten om resultaten från kvalitetsgranskningen av fyra revisorer och en revisionsammanslutning samt
- omprövningen av ett undersökningsärende.

4.1. Teman för undersökningsärenden samt beslut

Teman som framhövdes i de undersökningsärenden som revisionsnämnden behandlade var bland annat felaktiga revisionsberättelser, åtgärder för att skaffa tillräckligt revisionsbevis, brist på tillräcklig revisionsdokumentation och revisioner av stiftelser. I enskilda fall undersöktes också till exempel revision enligt kommunallagen, en revisors jävighet, iakttagande av villkoren för ett specialuppdrag och efterlevnad av revisorns yrkesetiska regler. I ett fall gavs en person en varning bland annat för att ha förrättat revision utan att ha blivit vald till revisor på ändamålsenligt sätt. Revisionsnämnden har även under tidigare år utfärdat flera beslut där nämnden tagit ställning till åtgärder som säkerställer att revisorn väljs på lagligt sätt.

Särskilda teman som var aktuella 2018 var revisioner av stiftelser, påföljdsavgift och revisionsdokumentering.

4.1.1. Felaktiga revisionsberättelser och inhämtande av revisionsbevis

Revisionsnämnden behandlade ett flertal fall där revisorn hade avgivit en revisionsberättelse med standardutformning, trots att det granskade bokslutet hade innehållit väsentliga fel.

I flera av fallen som behandlades kom det också fram bristande yrkesmässig skepticism och bristande yrkesmässig prövning. En vanlig brist i de behandlade fallen var att revisorn inte hade vidtagit tillräckliga granskningsåtgärder för att skaffa nödvändig revisionsevidens.

I nästan hälften av fallen som revisionsnämnden behandlade 2018 hade revisorn antingen avgett ett felaktigt utlåtande om bokslutet i sin revisionsberättelse eller så var revisionsberättelsen bristfällig av annan orsak, till exempel hade en anmärkning som avses i 3 kap. 5 § i revisionslagen inte gjorts trots att situationen skulle ha krävt detta.

4.1.2. Revisionsdokumentationens betydelse

Till god revisionssed enligt revisionslagen hör också dokumentation av granskningen. Den internationella revisionsstandarderna ISA 230 (*Dokumentation av revisionen*) ger råd för upprättande av dokumentation och innehåll i syfte att säkerställa att de allmänna målen i revisionsstandarderna ISA 200 uppnås. I flera fall som revisionsnämnden behandlat var revisorns dokumentation av arbetet så bristfällig antingen i fråga om kvaliteten eller omfattningen att det inte utgående från den gick att få någon klar uppfattning om de utförda revisionsåtgärderna, det skaffade beviset och/eller huruvida revisorns slutsatser grundade sig på yrkesmässig prövning.

4.1.3. Revisioner av stiftelser

Under berättelseåret behandlade revisionsnämnden tre undersökningsärenden som gällde revisioner av stiftelser. I ett fall gav nämnden revisorerna en varning eftersom närståendelån som strider mot stiftelselagen inte hade noterats i revisionen och inte heller en styrelsemedlems jävighet i behandlingen av ett ärende som gällde personens eget arvode. I ett annat fall gav nämnden revisorn en anmärkning bland annat på grund av en felaktig revisionsberättelse och bristfälligt revisionsbevis. I ett ärende ansågs påföljder inte vara nödvändiga.

4.1.4. Påföljdsavgift

PRS revisionstillsyn och revisionsnämnden har första gången tillämpat bestämmelsen om en tidsfrist (RL 4:11) som fogats till revisionslagen 2016. Enligt bestämmelsen får en revisor eller en annan person som deltagit i revisionsuppdraget inte ta emot uppdrag i ledningen för revisionskunden förrän minst ett år har förflutit sedan revisionen och beträffande PIE-företag minst två år. I fallet som revisionsnämnden behandlade var det frågan om en huvudansvarig revisor som övergår till ledningsuppgifter i ett PIE-företag 2019. Revisionsnämnden ansåg att "mottagandet" av ett uppdrag enligt lagen sker redan när revisorn undertecknar arbetsavtalet som gäller uppgiften. Revisorn ansågs ha brutit mot kravet på en tidsfrist på två år enligt RL 4:11. Revisionsnämnden påförde revisorn en påföljdsavgift med stöd av RL 10:5. Beslutet har inte vunnit laga kraft.

4.1.5. Tillsyn av förutsättningarna för godkännande av revisorer

Revisionstillsynen övervakade de fortsatta förutsättningarna för godkännande av revisorer bland annat genom att granska uppgifterna om dem i straffregistret och bötesregistret. Fall där anteckningarna föranledde en undersökning av revisorns lämplighet för uppgiften som revisor behandlades som undersökningsärenden i revisionsnämnden.

4.1.6. Tilläggsuppgifter – revisionsnämndens beslut

Revisionsnämndens beslut om påförande av påföljder är i sin helhet tillgängliga på nämndens webbplats:

<https://www.prh.fi/fi/tilintarkastuslautakunta.html>

5. PRS REVISIONSTILLSYNS AVGÖRANDEPRAXIS 2018

Utifrån den utredning som inhämtats i undersökningsärendena beslutade revisionstillsynen 2018 i 22 fall att ärendet inte överlämnas till revisionsnämnden för prövning, eftersom det inte fanns någon orsak att misstänka att revisorn handlat i strid med god revisionssed. Revisionstillsynens utredning består vanligen av revisorernas arbetspappersdokumentation, myndighetskällor som till exempel uppgifter ur handelsregistret, revisorernas redogörelser och i klagomål även material som klaganden har lämnat.

I fallen som inte överlämnats till revisionsnämnden för behandling kunde man dra slutsatsen att revisorns planering och genomförande av revisionsåtgärderna var lämpliga med tanke på situationen kring uppdraget och tillräckliga för att skaffa nödvändigt bevis och att revisionsberättelsen och andra rapporter samt dokumentationen av revisionsarbetet var ändamålsenliga.

5.1. Teman för tillsynsärenden samt beslut

Centrala teman i de fall som PRS revisionstillsyn avgjort utan revisionsnämndens behandling var revisioner i bostadsaktiebolag och revisioner enligt kommunallagen. Deras antal uppgick till sammanlagt 11, dvs. hälften av alla fall.

I tillsynsfall som gäller revisorer i bostadsaktiebolag är det vanligen frågan om en granskning av förvaltningen, dvs. en bedömning av om styrelsens och disponentens verksamhet är lagenlig. Ärendena som ska redas ut i bokslutet gäller för det mesta en granskning av bolagsvederlag och låneandelar. Dessa detaljer är av väsentlig betydelse för aktieägarnas ekonomiska ställning och likställighet.

I undersökningsärenden som gällde revisioner enligt kommunallagen gällde frågorna i första hand om revisionsberättelsen och revisorns övriga rapporter följde lagen och god revisionssed.

Revisionstillsynens övriga avgöranden gällde revisioner av aktiebolag (3 st.), revisioner av stiftelser (3), revisorns avtalsbaserade specialuppdrag (3), revision av andelslag (1) och särskild granskning enligt aktiebolagslagen (1).

6. SLUTSATSER

Revisionsnämndens och revisionstillsynens undersökningsärenden har en viktig styrande inverkan på utvecklingen av god revisions sed i Finland. Avgörandepraxis i undersökningsärenden hjälper revisorerna och revisionssammanslutningarna att i sin verksamhet fästa uppmärksamhet vid att god revisions sed enligt revisionslagen iakttas.